

לתגובות והערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַחֹם: 18:03

יְצִיאַת הַחֹם: 19:00

ר"ת: 19:36

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 670 3.10.2024 - א' תשרי תשפ"ה

וְהוּא הַשְּׂמַעַן לְהוֹאֵל עַד יְמֵי קִיּוּם יִבְרָא בְּנֵי

רֵאשֵׁי הַפְּשָׁנָה

"וַיֵּדַע כָּל פְּעוּל, כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוּ"

סיפור שהביא מרן הגר"י זילברשטיין לא-מוזמן, וגם בו אפשר לראות את כוחם הגדול של לומדי התורה. לא ידוע על סיפורים רבים שמרן הגה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד אמר שמצווה לפרסמם, כמו סיפור הנס שלפנינו, המובא בספר 'בסופה ובסערה' המביא את תולדותיו של הגאון רבי שמואל ויינטרוב.

תלמידי נובהרדוק פעלו במסירות נפש כדי להשפיע על בני הנעורים שנפשם עמדה בסכנת כליה רוחנית, ולהביאם אל בית המדרש. קרוב לאלפיים בחורים התקרבו בזכותם לתורה, ושקעו בעמלה של תורה. גם בעירה ז'יטומיר הוקמה ישיבה בראשות רבי דוד בודניק. היה זה בתקופה שקלגסיו של הרשע פטרלורה ימ"ש השתוללו בחוצות, וערכו פרעות בכל אשר מצאו תחת ידם.

באותו שבוע שבו התחולל הנס, לא שהה רבי דוד במקום, ורבי קלמן אברהם גולדברג, יחד עם בחירי התלמידים, מילאו את מקום ראש הישיבה. ביום שבת קודש לא הספיק רבי קלמן אברהם לאכול סעודה שלישית, ונרדם. ויהי בשנתו והנה הוא חולם חלום, ורואה חלת-לחם לבנה, מאכל שלא היה בנמצא כלל באותם ימים, בשל העוני הגדול. בני הישיבות לא הכניסו לפיהם כי אם פת לחם חרבה. היה החלום אפוא לפלא.

תלמידי הישיבה המשיכו בלימודם גם לאחר שהעריב היום בשבת קודש, ולמדו מוסר בחושך. לאחר תפלת ערבית, נמנו וגמרו, וכך פסק גם רבי קלמן אברהם, שעל אף הפחד מן הפורעים יש להדליק נר, ובלבד שלא לבטל תורה, כי ודאי זכות התורה תעמוד להם, ותצילם מכל צרה. כך המשיכו תלמידי הישיבה בלימודם עד השעה 10 בלא שאירע דבר. בשעה זו הגישו להם לחם ומים חמים לסעודת "מלוא מלכה". לפתע נשמעו דפיקות בחלון, והנה חייליו של פטרלורה נראים שם. בתוקף תפקידו של רבי קלמן אברהם כראש הישיבה, ניגש הוא אל הפתח, והחל להתחנן בפני הפורעים על נפשם של הבחורים, שבהם נימנו גם בנו של רבי אלחנן - רבי שמחה וסרמן, בנו של מרן רבי איסר זלמן מלצר - לימים ר"מ ברחובות, ורבי ישראל שפירא- לימים המשגיח בישיבת מזריטש.

הוא הסביר לקצין שעמד בראש הפורעים שאין הם מורדים, אלא לומדים תורה, אבל דבריו לא הועילו. רבי קלמן אברהם לא אמר נואש, והמשיך ואמר לקצין ש'אם תהרג אותנו, יהיה לכם חטא גדול להשם יתברך'. הקצין פרץ בצחוק ואמר: 'שוטה שכמותך, מי יגיד לי דעה, הכל תלוי בדעתך, אם ארצה - אירה בך עכשיו'. עודנו מדבר, וכבר כיוון את אקדחו לעבר רבי קלמן.

שלא נע ולא זע ממקומו. מראה-פניו לא השתנה במאומה, ולתמהון כל הרואים השיב לחייל במתינות, ובשלוה שלא מעלמא הדין: "אתה חושב שהינך יכול; אם הקב"ה לא ירצה, לא תוכל לירות". החייל שמע את הדברים יוצאים מפיו רבי קלמן, והודעזע. הוא השיב את האקדח לנרתיקו, אבל לא הניח לנפשם של הבחורים, וציווה לאנשיו להוציא את כולם ולהובילם אל היער הסמוך, ושם להרוג אותם.

גם הבחורים, בראותם את השלוה שהיתה נסוכה על פני רבם, לא נחרדו למשמע הידיעה שמתכוננים להורגם, וביקשו מהקצין שייתן להם רשות להתפלל קודם מותם. משהביע הקצין את הסכמתו לכך, נעמדו הבחורים להתפלל בדביקות רבה, תפילה שחשבוה לאחרונה בחייהם, ולאחר מכן יצאו אל היער.

ושומר ישראל שמר את שארית ישראל. החיילים תעו בדרכם, ובמקום להגיע אל המקום ביער בו נהגו להרוג את קורבנותיהם, פנו למקום אחר, והגיעו היישר אל הארמון בו התגורר מנהיגם - ולדימיר בוגארסקי. המנהיג התעניין אצל החיילים מי זו הקבוצה המובלת על ידיהם, וכשאלה השיבו שיהודים מורדים הם, נענה המנהיג ואמר שיניחו אותם אצלו, והוא כבר יטפל בהם... בוגארסקי ציווה להוריד את היהודים אל המרתף.

כשהחיילים עזבו במרתף, ירד בוגארסקי לשם, ואמר לבחורים: "אני יודע שאינכם בוגדים, ובהזדמנות הקרובה אשחרר אתכם, אבל עכשיו אין הזמן מסוגל לכך. אתם תשהו כאן כמה ימים עד שאראה מתי אוכל לשחררכם". בני הישיבה שהו במרתף במשך שלשה ימים, וחזרו ללמוד ולהתפלל, וגם אוכל הוגש להם.

והנה, באחד הימים הביאו להם... לחם לבן. בת צחוק התפשטה על פניו של רבי קלמן אברהם בזכרו את חלומו על דבר הלחם הלבן... אפילו מים לנטילת יד ים היו בשפע, וגם כרים וכסתות. ביום הרביעי נכנס בוגארסקי לשחררם, ונתן לכל אחד כרטיס כחול, המעניק רשיון להסתובב בכל רוסיה.

כשביקר מרן רבי אלחנן וסרמן באמריקה ביקש מרבי קלמן אברהם שיספר לו את הסיפור לפרטיו, ולמרות ששמעו כבר כמה פעמים ביקש לשמוע שוב ושוב, ואמר שיש בכך משום "שיחו בכל נפלאותיו". ('קול ברמה' גיליון 396)

סיפר אחד מגאוני וצדיקי ירושלים זצ"ל, שאביו היה משמש כשליח ציבור בימים נוראים בבית הכנסת 'זהרי חמה' שבעיה"ק ירושלים במשך שנים רבות. לפני ראש השנה תרפ"ה הגיע אדם חשוב מחוץ לארץ והביע את רצונו להתפלל הוא כש"ץ בימים הנוראים. אביו הסתפק מאד בדבר, כי קשה היה בעיניו לוותר על מנהגו זה לרדת לפני התיבה, והוא הלך איפוא ליטול עצה מאת המקובל הקדוש רבי שלמה אלישיב זיע"א, בעל ה'לשם שבו ואחלמה', כדת מה לעשות. נענה בעל ה'לשם' ואמר לו, כשמזדמנת עוגמת נפש לפני יום הדין, היא מועלת רבות - לזכות בדין, אם כן, כדאי לך לוותר. ובכל זאת, אם נגזר עליך להיות ש"ץ יזדמן לך במקום אחר... אכן, כך הוה שבקשוהו במקום אחר נכבד למאוד (באר הפרשה)

עַרְב עֲבָדָךְ לְטוֹב אֵל יַעֲשֶׂקְנִי יְדִים (תהילים קיט, קכב)

פיאסצנה היא עירה קטנה בפולין הדוויה. בעירה זו ישב האדמו"ר רבי קלונימוס קלמיש שפירא, האדמו"ר מפיאסצנה. כשכבשו הגרמנים את פולין, אספו את כל היהודים מן הערים והעיירות הקטנות והובילו אותם לגטו וורשה. גם האדמו"ר מפיאסצנה הגיע בראש קהל עדתו אל גטו ורשה, ומיד נעשה לתל תלפיות לכל נדכה ושבור לב, ומי לא היה כזה?

מדי שבת בשבתו ומדי חג בחג, היה האדמו"ר מפיאסצנה דורש בבית הכנסת שבגטו בפני היהודים המענים והיה מרווה אותם מדברי תורתו. היה זה מזון לנפשם הדוויה, ובכך החיה אותם וחזק את רוחם. "גוילין נשרפים ואותיות פורחות". גופו של האדמו"ר מפיאסצנה נשרף במחנה הריכוז טרוניקי, אבל דברי התורה שלו חיים וקיימים. דברי התורה והדרשות שדרש בגטו בימי עברה וזעם שרדו את התופת באפן פלאי.

הרבי הטמין את כתבי היד שלו בכד בתוך האדמה. כמה שנים לאחר המלחמה גילה פועל פולני את הכתבים מתחת לחפירות של בנין חדש בוורשה. הכתבים עצמם נשארו בארכיון של ממשלת פולין, אולם צילום של כתב היד העבר לישראל, וממנו יצא הספר שנושא את השם הסמלי – "אש קדש".

היה לי ענין מיוחד בספר הזה, כי חשבתי שאוכל למצא בו חמר מעניין ואותנטי על התקופה הנוראה הזאת, עובדות ומעשים מתוך התופת, סיפורי מסירות נפש וכדומה. קיויתי שאוכל להיעזר בחומרים הללו במפגשים עם ציבור חילוני, שיתוודע אל מסירות נפשם של יהודים אשר עלו על המוקד בקדשה ובטהרה.

אולם כשפתחתי לראשונה את הספר צפתה לי 'אכזבה' גדולה. מעולם לא היתה לי אכזבה מתוקה כל כך. שום דבר 'מיוחד' לא היה שם בספר. בעצם, המיוחד בספר הזה הוא שאין בו שום 'דבר מיוחד'... הספר גדוש דרשות ודברי תורה משובבי נפש ויש בו חידושים עמוקים, כדרכה של תורה. אלא שהחידוש הגדול הוא – שהספר הזה יכול היה להיכתב בכל מקום אחר ובכל זמן אחר. אתה לומד בו ולא שם לב שהוא נכתב בתוך התופת, בתנאי גטו, תחת עיניו הפקוחות של השטן הנאצי.

מה העסיק את הרבי בהיותו בתת-תנאים של הגטו? מה הטריד את מנוחתו כאשר העני והרדיפות הכו בו ובאחיו היהודים המענים תושבי הגטו? זה מה שהעסיק והטריד אותו: מה התכוון רש"י בפרושו על פסוק מסוים בחומש; מה ההסבר של הגמרא בסוגיא זו ובסוגיא אחרת; ביאור במדרשים, דברי חסידות ומחשבה, זוהר וקבלה. זה מה שהעסיק אותו באותם ימים נוראים וקשים! מדהים לראות היכן היה מנח ראשו של אותו איש מורם מעם, ענק בתורה ובמחשבה, בהיותו בתוככי התופת הנורא.

אף על פי כן, בדרשות של החגים, בעקר ראש השנה, ניתן לשמוע הדים לתקופה ולנסיבות הקשות שבו היה שרוי. בראש השנה תש"ג עמד הרבי ודרש לפני התקיעות לקהל עדתו, כמקבל בקהילות ישראל. ואלו היו דבריו: בקהילות ישראל נוהגים לומר לפני התקיעות כמה פסוקי תהלים. אחד הפסוקים הוא: "עַרְב עֲבָדָךְ לְטוֹב אֵל יַעֲשֶׂקְנִי יְדִים".

מה פשר הבקשה הזו? כל יהודי – אמר האדמו"ר מפיאסצנה – צריך לקים שני דברים: "סור מרע" ו"עשה טוב". ה"סור מרע" נתון בידינו; אם באה לידינו עברה – אנו נמנעים מלעבור אותה. לעומת זאת, ה"עשה טוב" לא תמיד נתון בידינו.

איך אפשר לקיים את החלק של ה"עשה טוב" כשהתנאים לא מאפשרים זאת?
כשאנחנו מצויים בגטו, תחת על הגויים אשר מונעים מאתנו לקים מצוות – הרי עם כל
הרצון הטוב שלנו לא נוכל לקים את ה"עשה טוב". איך אפשר לקים מצות תלמוד תורה
כשמבקר עד ערב אתה מתענה ברעב ועובד עבודות כפיה?

איך אפשר לקים מצות צדקה כשאינן פרוטה לפרטה? איך אפשר לקים מצות תפילין
כשהתפילין נלקחו ממך ואין לך אפשרות להשיג זוג תפילין אחר? אנו פונים אל אלקים
ואומרים לו: על ה"סור מרע" אנו ערבים, כי הדבר תלוי בנו, אך על ה"עשה טוב" אין אנו
יכולים להיות ערבים.

לכן אנו מבקשים ממנו: "עֲרַב עֲבֹדָתְךָ לְטוֹב" – אתה עצמך תהיה ערב ל"עשה טוב", ואיך? על
ידי שתדאג לכך ש"אל יִעֲשֶׂקְנִי זָדִים". כשתהיה לנו אפשרות לקים את ה"עשה טוב" – אז
נוכל להיות ערבים גם על כך. (רבי מרדכי דוד נויגרשל שליט"א – דורש טוב ראש השנה)

סגולות לראש השנה

ראש השנה – מסוגל לפקידת עקרות. תניא רבי אליעזר אומר שבראש השנה נפקדו שרה, רחל
וחנה, ולפי מדרש תנחומא גם רבקה ולאה, וגם אמו של ר' שמעון בר יוחאי. יום זה מסוגל
לפקידת עקרות. חז"ל אומרים שהאותיות הבאות אחרי המילה "עקרה" הן "שופר", המסוגל
לפתוח שערי שמים. הקב"ה פקד את העולם ביום הראשון של ראש השנה, שזהו יום
הבקשות. ביום זה ניתן לבקש בקשות של זרע של קיימא.

וב'תפארת שלמה' (ליוה"כ"ה רב איקלע) פירש (בנוסח ונתנה תוקף) 'כְּפָה יַעֲבְרוּן וְכָפָה
יִבְרָאוּן, כְּפָה יַעֲבְרוּן – כמה יתעברו בזאת השנה, וְכָפָה יִבְרָאוּן' – שיבריאו ויתרפאו מחליים.
מסופר על אברך שהמתין זמן רב לזש"ק, וציוה לו הרה"ק ה' פני מנחם זי"ע שיכוון ליבו
בתיבות 'כְּפָה יַעֲבְרוּן' להיפקד, והוסיף לומר שהוא בדוק ומנוסה.

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, אפרת בת מוּל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה
בת גילה. לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: שמואל בן דבורה, מרים בת ציפורה, ציפורה בת מרים, אורלי בת
מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן
רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה
בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, חנו גבאי בן דונה ז"ל,
אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל,
גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית
ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל,
יוסף מיכאלשולי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוּל ז"ל, משה בן
שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף
בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה
למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת
יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.